

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ปัญหาอาชญากรรมนั้นปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นปัญหาหนึ่งที่อยู่กับสังคมมาโดยตลอด เพราะเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของสังคม ซึ่งพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเงื่อนไขของการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมที่สังคมทุกสังคมไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นการที่สังคมใดจะดำรงอยู่ได้อย่างสงบ และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมนั้นจะต้องมีกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะพิทักษ์ปกป้องบุคคล และชุมชนนั้นๆ เพื่อการนี้องค์การที่สำคัญ 4 องค์การของกระบวนการยุติธรรมอันประกอบด้วย ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล และราชทัณฑ์ จะต้องปฏิบัติงานให้สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อป้องกันมิให้เกิดการประทุษร้ายต่อบุคคล และต่อสังคมพร้อมนั้นหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก็สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินการลงโทษตามกฎหมายได้

การลงโทษเป็นกระบวนการใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมสังคม (Law as form of social control) เพื่อจำกัดขอบเขตความประพฤติของแต่ละบุคคลในการรักษาไว้ซึ่งความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีงาม และเสถียรภาพทางสังคม โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ดูแลสอดส่องให้ประชาชนพลเมืองปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ผู้ใดฝ่าฝืนย่อมจะได้รับการลงโทษทัณฑ์ซึ่งในสังคมหนึ่งๆ จำเป็นจะต้องมีกฎระเบียบแบบแผนเป็นบรรทัดฐาน ถ้าตัดสินมนุษย์ผ่านสายตาแห่งความดีงาม คงจะไม่มีมนุษย์คนใดที่อยากจะผิดพลาด อยากเดินทางผิด หรืออยากได้ชื่อว่าเป็นผู้ร้ายของสังคม คนที่กระทำความผิด ต่างมีเหตุผลให้กับการกระทำของตนเองเสมอ เหตุผลนั้นบางครั้งก็สมเหตุสมผล แต่บางครั้งก็ไม่สมเหตุสมผล อย่างไรก็ตาม เมื่อสังคมมีกฎหมาย สังคมนั้นก็จะมีมาตรการลงโทษ เมื่อใดกฎหมายถูกละเมิดสังคมก็พร้อมที่จะใช้มาตรการหลากหลายเข้าจัดการกับคนผู้นั้น ให้ได้รับโทษทัณฑ์ ซึ่งมีตั้งแต่ขนาดเบาไปจนถึงขนาดหนัก ตั้งแต่การกักขังการจำคุกและประหารชีวิต ทั้งนี้โดยมีขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมดังที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นเครื่องมือในการควบคุมสังคม¹

¹ สุภา เพ็งชูช , "คุก โขตรวนแห่งอิสรภาพ , " พีวเจอร์ แม็กกาซีน 7 (สิงหาคม 2534) : 89. อ้างถึงใน วิศิษฎ์ เจนนานนท์ ร.ต.อ., "โทษประหารชีวิต ศึกษาวิธีการบังคับโทษด้วยการชดเชยกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545) : 178 .

ในปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมมีสื่อเคาะที่จะทวีความรุนแรงขึ้นมีความโหดเหี้ยมในการกระทำมากขึ้นส่งผลให้สังคมเรียกร้องให้มีการจัดการกับผู้กระทำความผิดให้ได้รับโทษให้สาสมกับความผิดเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างต่อไป โดยความเชื่อกันว่า การลงโทษสถานหนักจะทำให้อาชญากรรมลดน้อยลง ฉะนั้น โทษ จึงเป็นมาตรการบังคับทางอาญาดั้งเดิมที่สุด และจนกระทั่งถึงปัจจุบันก็ยังมีสิ่งอื่นที่จะมาทดแทนโทษได้ ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อเกิดคดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญประชาชน ก็มักจะมีการเรียกร้องให้เพิ่มโทษ ในความผิดฐานนั้น ซึ่งปรากฏว่าอัตราระวางโทษในประมวลกฎหมายอาญา และในพระราชบัญญัติต่างๆ ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมให้มีอัตราโทษหนักขึ้นเรื่อยๆ แต่ในทางตรงข้าม จากการลดโทษในคำพิพากษาของศาลที่ตัดสินผู้ที่กระทำความผิดในทุกวันนี้ได้ก่อให้เกิดกระแสความไม่พอใจให้กับประชาชน ในผลของการตัดสิน จนมีความเข้าใจกันว่า เพราะศาลลงโทษผู้ที่กระทำความผิดหรือ อาชญากรน้อยเกินไปหรือลดโทษมากเกินไป อาชญากร หรือผู้กระทำความผิด จึงไม่เข็ดหลาบ จึงเกิดเสียงเรียกร้องให้มีการลงโทษประหารชีวิต และให้มีการดำเนินการประหารชีวิตอย่างจริงจัง ในทันทีทันใด ซึ่งโทษประหารชีวิตถือว่าการกำจัดผู้กระทำความผิดหรืออาชญากรให้ออกไปจากสังคมที่มีความรุนแรงมากที่สุดโดยมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่เห็นได้อย่างชัดเจนอยู่ 2 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นการแก้แค้น และทดแทนความผิดที่ได้กระทำขึ้น และเพื่อให้ได้สัดส่วนที่ยุติธรรม
2. เพื่อเป็นการยับยั้งและข่มขู่ผู้กระทำความผิด เนื่องจากโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่รุนแรงที่สุด จึงเป็นที่หวาดกลัวของบุคคลโดยทั่วไป ทำให้เกิดการยับยั้งใจไม่กล้าที่จะกระทำความผิด อันเป็นการปรามไว้ก่อน

การลงโทษประหารชีวิตเป็นรูปแบบการลงโทษที่เก่าแก่และรุนแรงที่สุดซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยสังคมดั้งเดิมจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ สำหรับประเทศลาวนั้นก็เป็นประเทศหนึ่งที่ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตและถ้ามองดูถึงวิวัฒนาการของการลงโทษประหารชีวิตแล้ว จะสังเกตเห็นได้ว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นซึ่งแสดงออกถึงความผิดอาญาหลายฐานได้กำหนดให้มีอัตราโทษถึงประหารชีวิต เช่นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาวุธเคมี การละเมิดความปลอดภัยทางอากาศ สนามบิน ท่าอากาศยาน การจับเป็นตัวประกัน การค้ามนุษย์ การกระทำที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของเรือเครื่องบิน กำปั่น รถยนต์ สนามบิน ท่าอากาศยาน หรือสถานีรถโดยสาร ดังนั้นเป็นต้นซึ่งเมื่อก่อนยังไม่มีอัตราโทษถึงขั้นประหารชีวิต และมีบางความผิดยังไม่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายอาญา ทั้งนี้ก็เพื่อให้ระบบกฎหมายของลาวมีความสอดคล้อง และเทียบเคียงกับหลักการสากลและนานาอารยประเทศ แต่ปัจจุบันระบบการบังคับโทษประหารชีวิตของลาวนั้นยังไม่มี ความชัดเจนทางด้านขั้นตอนการปฏิบัติ วิธีการ และมาตรการที่นำไปใช้ในการประหารชีวิตยังไม่ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการของสังคมโลกในปัจจุบัน เช่น ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 32 ของลาวได้บัญญัติไว้ว่า

"โทษประหารชีวิตเป็นมาตรการพิเศษของการลงโทษที่จะลงโทษผู้กระทำผิดในสถานหนักเป็นพิเศษ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในภาคเฉพาะของกฎหมายอาญาฉบับนี้

การประหารชีวิตให้ปฏิบัติด้วยการยิงเป้า

ห้ามลงโทษประหารชีวิตต่อผู้กระทำผิดที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปีในเวลาที่กระทำความผิด และหญิงที่มีครรภ์ในเวลาที่กระทำความผิดหรือในเวลาศาลตัดสินหรือในเวลาปฏิบัติโทษ"²

ถึงแม้จะมีการบัญญัติไว้ในกฎหมายเช่นนั้นแล้วก็ตาม แต่ก็เป็นกำหนัดไว้แบบรวมๆ ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นยังไม่มีกฎกระทรวง หรือระเบียบการขององค์กรใดที่จะกำหนดขั้นตอน และวิธีการประหารชีวิตไว้ให้ชัดเจน ฉะนั้นจึงก่อให้เกิดความยุ่งยากสับสน และไม่มีความเป็นเอกภาพ ในทางปฏิบัติ การประหารชีวิตด้วยการยิงเป้านั้นบางครั้งก็ต้องมีการยิงซ้ำ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็น ปัญหาที่ก่อให้เกิดแนวความคิดที่โต้แย้งของนักกฎหมายจำนวนหนึ่งว่าสามารถกระทำได้หรือไม่ เพราะเรื่องดังกล่าวกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ และช่วงเวลาก่อนที่จะยิงซ้ำอีกครั้งนั้นย่อมที่เป็นการทำให้นักโทษมีความทรมานมาก และมีการเปื้อนของเลือดตามร่างกาย ซึ่งดูเหมือนจะเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมเท่าไรที่รัฐจะพึงปฏิบัติต่อพลเมือง แม้ว่าบุคคลผู้นั้นจะเป็นผู้กระทำความผิดก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม ความจำเป็นที่จะต้องคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตในประเทศลาวยังคงมีอยู่ และเห็นว่าการจะยกเลิกโทษประหารชีวิตนั้นคงเป็นไปได้ยาก

ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างความเป็นธรรมและความยุติธรรมให้สังคมและเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการที่จะนำเอาขั้นตอน วิธีการ และมาตรการต่างๆ มาบังคับใช้เข้าในการบังคับโทษประหารชีวิต จึงควรที่จะมีการปรับปรุง แก้ไข และบัญญัติเพิ่มเติมกฎหมาย และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษประหารชีวิตของลาวเพื่อให้มีความเหมาะสมโดยเทียบเคียงกับการบังคับโทษประหารชีวิตของต่างประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ระบบการบังคับโทษประหารชีวิตของประเทศลาวในปัจจุบันมีข้อดีและข้อเสียอย่างไรแล้วหาวิธีการและมาตรการที่เหมาะสม เพื่อเสนอปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องนั้นต่อไป
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ระบบการบังคับโทษประหารชีวิตของประเทศไทย และประเทศอื่นๆ ดูว่ามีวิธีการ ขั้นตอน และมาตรการใดบ้างที่มีประสิทธิผลและเหมาะสมกับการนำไปพิจารณาและปรับปรุงระบบการบังคับโทษประหารชีวิตของประเทศลาว

² ประมวลกฎหมายอาญา แห่ง ส.ป.ลาว มาตรา 32.

1.3 สมมุติฐาน

โทษประหารชีวิต เป็นโทษที่รุนแรงที่สุด และสะท้อนถึงความรู้สึกของคนในสังคมมากที่สุด แต่ปัจจุบันประเทศลาวยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับ วิธีการ และขั้นตอนในการบังคับโทษประหารชีวิตไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้เกิดความสับสน และไม่มีความเป็นเอกภาพในทางปฏิบัติ มาตรการที่นำมาใช้เข้าในการประหารชีวิตที่มีอยู่ยังไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับสภาพของสังคมโลก ซึ่งในปัจจุบัน มีหลายประเทศได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว ส่วนประเทศที่ยังใช้โทษประหารอยู่ก็ได้มีการพัฒนาและค้นคิดวิธีการใหม่ๆนำมาใช้เข้าในการประหารชีวิต ดังนั้นหากสังคมลาวจำเป็นจะต้องคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต ก็เห็นควรที่จะต้องมีการปรับปรุง แก้ไขบรรดากฎหมายและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขั้นตอนและวิธีการประหารชีวิตให้มีความสอดคล้องเหมาะสม โดยเทียบเคียงกับนานาอารยประเทศ

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ

1. ทำให้ทราบถึงหลักการแนวความคิดของทฤษฎีการลงโทษ รวมถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษ และรูปแบบของการลงโทษประหารชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ทำให้ทราบถึงจุดบกพร่องของระบบการบังคับโทษประหารชีวิตของลาว และทราบถึงวิธีการและมาตรการที่ดีสำหรับการบังคับโทษประหารชีวิตของต่างประเทศ และทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไข เพิ่มเติม บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ในเรื่องการบังคับโทษประหารชีวิตให้กับประเทศลาว เพราะกฎหมายที่มีอยู่ไม่ครบถ้วน เพียงพอกับความจำเป็นในการบังคับโทษประหารชีวิตดังกล่าว

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้วิธีดำเนินการวิจัยเอกสาร(Documentaryresearch)โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ และแนวคิดในเรื่องทฤษฎีการลงโทษ และรูปแบบของการลงโทษประหารชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากตำรากฎหมายของลาว และของต่างประเทศในรูปแบบของตัวบทกฎหมายหนังสือ บทความทางกฎหมายตลอดจนแนวคำพิพากษาของศาลและระเบียบข้อบังคับขององค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับปรึกษานักกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางวิชาการ เพื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาเหตุและผลเป็นข้อสรุปต่อไป

1.6 ขอบเขตการวิจัย

วิทยานิพนธ์หัวข้อนี้มุ่งเน้นเพื่อศึกษาถึงระบบ และวิธีการบังคับโทษประหารชีวิตของประเทศไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับวิธีการบังคับโทษประหารชีวิตของประเทศไทย ทางด้านหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการที่นำไปใช้ในการบังคับโทษประหารชีวิต ทั้งนี้ก็เพื่อหาแนวทาง และวิธีการบังคับโทษประหารชีวิตที่เหมาะสมให้กับประเทศไทย